

بررسی تاثیر سرعت اعلان سود و دقت پیش بینی سود بر ریسک مالیاتی شرکتها

زهرا حاجیها^۱

ندا رضازاده^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۰/۰۷

چکیده

هدف اصلی این بررسی تاثیر سرعت اعلان سود و دقت پیش بینی سود بر ریسک مالیاتی شرکتها می باشد. جهت آزمون این دو فرضیه با استفاده از روش حذف سامانمند نمونه ای مشتمل بر ۱۰۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده که از طریق نمونه گیری به روش حذف سیستماتیک برای بازه زمانی ۱۴۰۲-۱۳۹۵ مورد مطالعه قرار گرفته اند. مدل پژوهش حاضر از تحقیق گالمر و لابر (۲۰۱۴) اقتباس شده است. یافته های پژوهش با استفاده از روش رگرسیون خطی چند متغیره، استفاده از داده های تابلویی و روش اثرات ثابت، نتایج این پژوهش حاکی از این امر بود که بین ریسک مالیاتی با دقت پیش بینی سود (به عنوان یکی از شاخص های کیفیت گزارشگری مالی)، ارتباط معکوس و معناداری برقرار می باشد. همچنین سرعت اعلان سود بر فاصله مالیاتی شرکتها تاثیرگذار بوده است.

واژگان کلیدی

سرعت اعلان سود، پیش بینی سود، ریسک مالیاتی، دقت پیش بینی سود

۱- استاد حسابداری گروه حسابداری، واحد تهران شرق، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲- دانشجوی دکترا حسابداری گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

مقدمه

دولت‌ها جهت انجام وظایف خود که شریان اصلی حفظ پویایی و شکوفایی هر جامعه‌ای می‌باشد؛ به منابع مالی مطمئن و قابل اعتمادی نیازمند هستند. یکی از ابزارهای مهم دولت‌ها در این راستا وصول مالیات و توزیع مجدد آن برای به حداکثر رساندن رفاه اجتماعی است. گسترش وظایف دولت‌ها و افزایش نقش آن‌ها در ایجاد رفاه اجتماعی و توسعه همه‌جانبه جوامع، نیاز به تأمین مالی به‌منظور ایفای این وظایف را بیش‌ازپیش برای دولت‌ها بااهمیت نموده است. ازاین‌رو، مالیات نه تنها در توزیع مجدد درآمدها، مهار تورم، تسریع در رشد اقتصادی و جهت دادن به سرمایه‌گذاری‌ها مؤثر است، بلکه در القای سیاست‌های کلی در همه فعالیت‌های درآمدزای جامعه نقش مهمی ایفا می‌کند. اجتناب از مالیات، یک نوع تخلف از قانون است. وقتی که یک مؤدی مالیاتی از ارائه گزارش درست در مورد درآمدهای حاصل از کار یا سرمایه خود که مشمول پرداخت مالیات می‌شود، امتناع می‌کند، یک نوع عمل غیررسمی انجام می‌دهد که او را از چشم مقامات دولتی و مالیاتی کشور دورنگه می‌دارد. اجتناب از مالیات، از خلأهای قانونی در قانون مالیات‌ها نشأت می‌گیرد. در اینجا فرد به‌منظور کاهش قابلیت پرداخت مالیات، خود دنبال راه‌های گریز می‌گردد. مثلاً درآمدهای نیروی کار را در قالب درآمد سرمایه نشان می‌دهد که از نرخ پایین‌تری برای مالیات برخوردارند (چن و همکاران^۱، ۲۰۱۰).

با توجه به نقش مالیات در ساختار اقتصادی کشور، تمرکز بر عوامل مؤثر بر آن در شرکت‌ها، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی، می‌تواند راهکارهای مؤثری را در حوزه وصول و به‌کارگیری درآمدهای مالیاتی دولت ارائه دهد. از این رو پژوهش حاضر به دنبال یافتن پاسخی به این سؤال اصلی است که آیا سرعت اعلان سود و دقت پیش‌بینی سود بر ریسک مالیاتی شرکت‌ها تأثیر معناداری دارد؟

مبانی نظری

پیش‌بینی سود مدیریت نوعی افشای اجباری است که اطلاعاتی در خصوص سود مورد انتظار شرکت ارائه و جنبه‌ای کلیدی از افشای اطلاعات مالی محسوب می‌شود. مدیریت در چارچوب سیستم افشاء، اطلاعات ارزشمندی را در رابطه با سود در اختیار استفاده‌کنندگان قرار داده که این اطلاعات میتواند به طور معناداری بر قیمت اوراق بهار اثرگذار باشند. با این وجود، این افشائات میتواند با خطاهایی همراه باشد. در صورتی که سود واقعی کمتر از سود پیشبینی شده توسط مدیریت باشد، نوع پیشبینی را خوشبینانه و در صورتی که سود واقعی بیشتر از سود پیشبینی شده توسط مدیریت باشد، نوع پیشبینی را بدبینانه نامند که حاکی از اخبار بد است. افشاء چه به شکل افشای اجباری و چه به شکل افشای اختیاری مجاری ارتباطی مدیران برای انتقال اطلاعات به سهامداران بیرونی است. با وجود آنکه این دو شکل افشاء از اطلاعات ارزشمند و مربوطی برخوردار و بر قیمت اوراق بهادار به طور معناداری اثرگذارند، اما این افشائات میتواند خطاهایی را نیز به همراه داشته که بررسی این موضوع میتواند موجبات درک بهتر از ارزش افشای اطلاعات محسوب و برای سرمایه‌گذاران و مراجع تدوین‌کننده استانداردهای حسابداری و حسابرسی نیز قابل توجه باشند (گانگ، لی و شی^۲، ۲۰۰۹). یکی از الزامات افشاء، افشای اطلاعات مرتبط با سود پیش‌بینی شده است. اهمیت سود پیش‌بینی شده به میزان انحرافی که با مقدار واقعی آن دارد، وابسته است. هر چه میزان این انحراف کمتر باشد، پیشبینی از خطای کمتری برخوردار است. نتایج پژوهشهای صورت گرفته گویای این است که، بازار برای برآورده شدن انتظارات سود هر

¹ Chen

² Gong

سهم ارزش فراوانی قائل و نسبت به برآورده نشدن آن نیز واکنش نشان میدهد (پاینی^۳، ۲۰۰۸) زمانی که سود هر سهم فراتر از انتظارات باشد، بازار نسبت به آن دید خوشبینانه‌ای دارد و آن را خبر خوب تلقی میکند. زمانی که سود هر سهم پایینتر از پیشبینی آن باشد، اعتبار شرکت در برآورد نمودن انتظارات کاهش میابد (ریسو سیاوارماکریشیان^۴، ۲۰۰۷). شرکتها برای جلب سرمایه گذاران بالقوه و اطمینان خاطر سرمایه گذاران بالفعل، سعی میکنند سود هر سهم را با دقت بالاتر و در نتیجه خطای کمتری پیشبینی کنند. زیرا هرچه خطای پیشبینی سود بیشتر باشد موجب افزایش اختلال در افشای پیشبینی سود میگردد. در نتیجه، موجب نوسان در قیمت سهام شده که موجب مختل شدن در سود پیشبینی شده توسط مدیریت می گردد. شواهد تجربی نشان داده اند که، سرمایه گذاران به اطلاعاتی نظیر پیش بینی سود هر سهم اتکا کرده و در قیمت گذاری سهام از آن استفاده مینمایند. این پیشبینی بیان کننده انتظارات مدیریت در خصوص رویدادهای آتی است که ممکن است به وقوع بپیوندد. اختلال در افشای پیشبینی سود برای سرمایه گذاران حائز اهمیت است. زیرا در تصمیم گیری سرمایه گذاران برای خرید، فروش یا نگهداری سهام اثرگذار است. همچنین، اثر پیشبینی سود مدیریت بر قیمتهای بازار سهام ممکن است به پیچیدگی فرایند سود مربوط باشد. نتایج مطالعات صورت گرفته نشانگر این است که، اخبار خوب در خصوص پیشبینی سود مدیریت اعتبار کمتری نسبت به اخبار بد دارد و واکنش بازار به پیشبینی سود مدیریت تا حد زیادی به اعتبار اعلان سود بستگی خواهد داشت. به طور معمول اخبار خوب و بد در خصوص پیشبینی سود مدیریت به طور متفاوت دریافت خواهند شد و منشاء این تفاوت را میتوان در اختلال و دقتی که در محدوده این پیشبینی ها صورت می گیرد، بررسی کرد.

اصطلاح «ریسک»، به عنوان پراکندگی تعریف میشود که در میزان عدم اطمینان نسبت به آینده ن مود میابد (بریلی و میرز^۵، ۱۹۹۱: ۱۱۴). نیومن و همکاران^۶ (۲۰۱۳) این مفهوم را به ریسک مالیاتی شرکت مرتبط ساخته و بیان می کنند: «ریسک مالیاتی، به پتانسیلی که یک فعالیت یا عمل، انتخاب شده [...] باعث ایجاد تفاوت بین مبلغ مالیات قطعی با مبلغ برآوردی اولیه میشود، ا شاره دارد (نیومن و همکاران، ۲۰۱۳: ۶۴). عدم اطمینان، در حسابداری دارای جایگاه ویژه ای است؛ چرا که اولاً عدم اطمینان مشکل ذاتی همه تصمیم گیری هاست و ثانیاً اصول بنیادی و نیاز اصولی جستجوی اطلاعات، وجود عدم اطمینان می باشد (حصووارزاده و همکاران، ۱۳۹۵). ساده ترین و معمولترین معیار بکار رفته برای اندازه گیری عدم اطمینان، شاخصهای پراکندگی از جمله انحراف معیار و واریانس است (پاورز^۷، ۲۰۰۹). از این رو، این معیار به عنوان شیوه متداول اندازه گیری ریسوک در پژوهشهای مالی به کار می رود. اندازه گیری ریسک به عنوان واریانس یا انحراف معیار، در کتاب های مالی (از جمله فاما^۸، ۱۹۷۶) نیز مرسوم است.

ریسک مالیاتی با اجتناب مالیاتی متفاوت است. زیرا این مفهوم، توانایی شرکت در حفظ ثبات وضعیت مالیاتی در طول زمان را منعکس میکند. ریسک مالیاتی در ارزشیابی عدم اطمینان نسبت به جریانهای نقدی (پس از مالیات) شرکت در آینده موثر بوده و از اینرو در ارزیابی ریسک کلی شرکت نیز مورد توجه قرار میگیرد. اجتناب مالیاتی به دلیل ایجاد عدم اطمینان در

3 Payne

4 Rees

5 Brealey

66 Neuman

7 Powers

8 Fama

موضوعیت های مالیاتی، باعث افزایش عدم اطمینان نسبت به پرداخت مالیات در آینده و در نتیجه ریسک مالیاتی می گردد؛ چرا که ممکن است سیاست های جسورانه مدیران در خصوص مدیریت مالیات از سوی مقامات مالیاتی کشف و منجر به پرداخت مالیات بیشتر گردد (پاکیزه و همکاران، ۱۳۹۴). از طرفی، کاهش مالیات، مورد توجه مقامات مالیاتی بوده و به اختلاف مودیان با مقامات مالیاتی دامن میزند.

مروری بر پیشینه پژوهش

حاج نوروزی و همکاران (۱۴۰۴) به مطالعه ارائه الگوی دقت پیش بینی سود مدیریت بر اساس معیارهای نوین اخلاق پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد متغیر ماکیاولیسم اثر منفی و معناداری بر دقت پیش بینی سود مدیریت داشته است. اما اثر متقابل ایده الیسم در ماکیاولیسم معنادار و مثبت می باشد. از سویی متغیر نسبی گرایی اثر معنادار و مثبت بر دقت پیش بینی سود مدیریت دارد. همچنین توان دوم متغیر استقرار کنترل اثر معنادار و مثبت بر دقت پیش بینی سود مدیریت دارد و اثر متقابل استقرار کنترل در ایده الیسم نیز اثر منفی و معنادار بر دقت پیش بینی سود مدیریت دارد.

پیری و همکاران (۱۴۰۳) به مطالعه مدلسازی ارتباط بین کیفیت افشاء و دقت پیش بینی سود با توجه به اقلام تعهدی نوسانات سود: رویکرد اقتصاد سنجی فضایی پرداختند. یافته های این پژوهش نشان می دهد که کیفیت افشای اطلاعات تأثیر مثبت و معناداری بر دقت پیش بینی سود در بانک های ایران و عراق دارد. این یافته اهمیت شفافیت و افشای به موقع اطلاعات در بهبود محیط اطلاعاتی و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی را نشان می دهد. در مقابل، نوسانات اقلام تعهدی، چه در بلندمدت و چه در کوتاه مدت، تأثیر منفی بر دقت پیش بینی سود دارد و که نشان دهنده وجود مدیریت سود یا رویه های حسابداری تهاجمی باشد. همچنین، اندازه و سن بانک تأثیر مثبت، و نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار و اهرم مالی تأثیر منفی بر دقت پیش بینی سود دارند. علاوه بر این، یکی از یافته های مهم این پژوهش، وجود وابستگی فضایی قوی در دقت پیش بینی سود بانک های ایران و عراق است. این بدان معناست که دقت پیش بینی سود در یک بانک، تحت تأثیر دقت پیش بینی سود در بانک های مجاور و مرتبط با آن قرار دارد. این یافته اهمیت در نظر گرفتن اثرات فضایی در مدلسازی ارتباط بین کیفیت افشا و دقت پیش بینی سود را نشان می دهد و بیانگر آن است که نادیده گرفتن این اثرات می تواند منجر به نتایج تورش دار و ناسازگار شود. این پژوهش بر اهمیت کیفیت افشای اطلاعات و تأثیر آن بر دقت پیش بینی سود در بانک های ایران و عراق تأکید دارد. بانک ها باید با افشای شفاف و به موقع اطلاعات، محیط اطلاعاتی خود را بهبود بخشند تا دقت پیش بینی های سود افزایش یابد. همچنین، نتایج این تحقیق برای سرمایه گذاران، تحلیلگران مالی و نهادهای ناظر در بازارهای مالی ایران و عراق مفید است و می تواند به آن ها در درک بهتر عوامل مؤثر بر دقت پیش بینی سود و اتخاذ تصمیمات آگاهانه تر کمک کند. با این حال، تعمیم نتایج به سایر شرکت ها یا صنایع باید با احتیاط انجام شود.

حاج نوروزی و همکاران (۱۴۰۲) به مطالعه فراتحلیل بررسی تاثیر اندازه شرکت بر دقت پیش بینی سود پرداختند. نتایج پژوهش حاضر، با استفاده از ترکیب آماری نتایج پژوهش های انجام شده در زمینه بررسی تاثیر اندازه شرکت بر دقت پیش بینی سود، نشان می دهد که مدل اثرات ثابت تأیید و معنادار بوده و بیان می نماید که اندازه شرکت ها بر دقت پیش بینی سود تاثیر معنی دار دارد. همچنین آزمون های همگن بودن پژوهش ها نشان داد که آنها کاملاً همگن هستند.

هرست و همکاران^۹ (۲۰۲۱)، موضوع پیش بینی سود مدیریت: بررسی و چارچوب، افق های حسابداری را مورد ارزیابی قرار دادند. با بررسی پژوهش های پیش بینی سود مدیریت در این چارچوب، سه نتیجه را ارائه کردند. در مرحله اول، به نظر می رسد، هم از نظر تنوری و هم از نظر پژوهش های تجربی، ویژگی های پیش بینی کم ترین درک را از مؤلفه پیش بینی های سود ارائه میکند، حتی اگر مؤلفه ای باشد که مدیران بیشترین کنترل را بر آن داشته باشند. در مرحله دوم، بسیاری از پژوهش های قبلی بر چگونگی تأثیر یک پیشینه یا مشخصه پیش بینی بر پیامدهای پیش بینی تمرکز می کنند و تعاملت بالقوه بین این سه مؤلفه را مطالعه نمی کنند. در مرحله سوم، بسیاری از پژوهش های قبلی ماهیت تکراری پیش بینی های سود مدیریت را نادیده می گیرند، یعنی پیامدهای پیش بینی دوره جاری بر پیش بینی های دوره گذشته و ویژگی های انتخاب شده در دوره های بعدی تأثیر می گذارند.

لین و همکاران^{۱۰} (۲۰۱۹) به بررسی تأثیر مسئولیت اجتماعی و عملکرد شرکت بر ریسک مالیاتی پرداختند. شرکتهایی که منابع اضافی برای فعالیتهای مسئولیت اجتماعی شرکت صرف میکنند میتوانند فضای کاری اخلاقی تری ایجاد کنند، این امر سبب میشود که مدیران ضمن کنترل هزینه های مالیاتی، ریسک مالیاتی را نیز کنترل کنند. برای شرکتهایی که عملکرد آنها رضایت بخش نیست مزایای اخلاقی مسئولیت اجتماعی میتواند از بین برود، بنابراین نشان از رابطه با کارایی شرکت دارد.

فرضیه های پژوهش

فرضیه اول: سرعت اعلان سود بر ریسک مالیاتی شرکتها تأثیرگذار است.

فرضیه دوم: دقت پیش بینی سود بر ریسک مالیاتی شرکتها تأثیرگذار است.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر براساس روش مطالعات کتابخانه ای بوده و اطلاعات لازم جهت انجام پژوهش با استفاده از کتب، نشریات، مقالات و مجلات جمع آوری گردیده است. از آنجایی که موضوع تحقیق در ارتباط با شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد، لذا نمونه آماری نیز از این شرکتها بوده و به گونه ای انتخاب شده است که از کلیه صنایع فعال در بورس، نمونه انتخاب شده و این نمونه قابلیت تعمیم نتایج حاصله از تحقیق بر کل جامعه آماری (شرکت های پذیرفته شده در بورس تهران) را دارا می باشد.

در این تحقیق برای جمع آوری داده ها از نرم افزار ره آورد نوین استفاده شده است، جامعه آماری این پژوهش، کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار طی دوره زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۲ است، از میان این شرکتها، شرکتهایی که طی دوره پژوهش فعالیت مستمر داشته و وقفه معاملاتی بیشتر از شش ماه نداشته باشند در نظر گرفته شدند.

مدل و متغیرهای پژوهش

$$\text{TaxR}_{i,t} = \beta_0 \beta_1 \text{EAS1}_{i,t} + \beta_2 \text{EP2}_{i,t} + \beta_k \sum \text{Controls}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

متغیرهای پژوهش

جدول شماره ۱- متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نوع متغیر	علامت اختصاری	روش محاسبه
سرعت اعلان سود	مستقل	EAS	$EAS = \ln(-1) * (\text{اختلاف زمانی بین پایان سال مالی با تاریخ مجمع عمومی به روز})$
دقت پیش بینی سود	مستقل	EP	$EP_{i,t} = \left(\frac{PEPS - AEPS}{PEPS} \right) * -1$
ریسک مالیاتی	وابسته	TAXA2	$TaxA(2)_{i,t} = \frac{\delta \sum_{t=1}^5 PTax}{EBIT}$
ضریب بتا (شاخص ریسک سیستماتیک)	کنترل	Beta	$\beta_i = \frac{Cov(R_{it} * R_m)}{Var(R_m)}$
نرخ رشد فروش	کنترل	SalesGrowth	$SalesGrowth_t = \left[\frac{Sales_t - Sales_{t-1}}{Sales_{t-1}} \right]$
نوسانات سود قبل از مالیات	کنترل	EbitVol _t	$EbitVol_t = \left[\frac{\delta \sum_{t=1}^5 Ebit}{Assets_{t-1}} \right]$
اقدام تعهدی اختیاری	کنترل	ACC	$\frac{TA}{Assets_{i,t-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{Assets_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{it}}{Assets_{i,t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{it}}{Assets_{i,t-1}} \right) + \varepsilon_{it}$
نسبت موجودی کالا	کنترل	INV	$INV_{i,t} = \frac{Inv}{Assets}$
لگاریتم قیمت سهام	کنترل	Price	Price = Ln (قیمت بازار هر سهم)

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

جدول شماره ۲- آمار توصیفی متغیرهای فرضیه‌های پژوهش

معادل فارسی متغیر	ریسک مالیاتی	سرعت اعلان سود	دقت پیش بینی سود	ضریب بتا	اقدام تعهدی اختیاری	نوسانات سود قبل از مالیات	نسبت موجودی کالا	لگاریتم قیمت بازار سهام	نرخ رشد فروش
نماد متغیر	TAXA2	EAS	EP	BETA	DA	EBITVOL	INV	PRICE	SG
میانگین	1.329506	4.470827	0.225575	0.547882	0.000507	0.460649	0.254658	8.147893	2.021193
میان	0.059524	4.564348	0.039478	0.345000	0.183340	0.057407	0.232113	8.028944	0.161498
حداکثر	672.1776	3.218876	4.789880	36.84000	35.78228	46.18504	0.761943	10.95766	411.7205
حداقل	60.33001	7.312553	1896358	7.560000	0.802789	0.003497	0.000000	6.011267	-0.998236

معادل فارسی متغیر	ریسک مالیاتی	سرعت اعلان سود	دقت پیش بینی سود	ضریب بتا	اقلام تعهدی اختیاری	نوسان سود قبل از مالیات	نسبت موجودی کالا	لگاریتم قیمت بازار سهام	نرخ رشد فروش
انحراف معیار	29.5085 0	0.36311 6	36.0611 0	2.41728 4	2.23746 8	3.585035	0.138748	1.024165	23.92651
چولگی	22.4704 5	- 0.453549	6.27355 7	10.6475 2	15.0938 8	10.21808	0.929113	0.364012	15.66043
کشیدگی	511.761 6	10.3716 9	253.623 4	147.785 2	236.385 1	111.8103	3.874805	2.459909	252.7520

آزمون فرضیه‌های پژوهش

جدول ۳ نتایج تجزیه و تحلیل آماری برای آزمون فرضیات

متغیر	ضریب β	آماره t	سطح معنی داری
ضریب ثابت	-2.549429	-2.043271	0.0417
سرعت اعلان سود	-0.223388	-1.019014	0.3088
دقت پیش بینی سود	-0.004890	-2.670279	0.0079
ضریب بتا	0.011796	0.488532	0.6254
نرخ رشد فروش	-0.019590	-6.105958	0.0000
نوسان سود قبل از مالیات	0.056392	2.125786	0.0341
اقلام تعهدی اختیاری	0.131347	3.293919	0.0011
نسبت موجودی کالا	2.279655	2.788687	0.0055
لگاریتم قیمت بازار سهام	-0.137668	-1.434427	0.1522
ضریب تعیین تعدیل شده:	۰/۴۳۲	آماره F چاو:	۳/۰۲۴
آماره دوربین واتسون:	۱/۹۵	سطح معنی داری F چاو:	۰/۰۰۷
آماره F:	۴/۵۵۸	آماره هاسمن:	۴۴/۲۲۴
سطح معنی داری آماره F:	۰/۰۰۰	سطح معنی داری هاسمن:	۰/۰۰۰

نتایج تحلیل آماری در خصوص اعتبار الگوی رگرسیونی در جدول فوق آمده است. ضریب تعیین مدل رگرسیونی ۰/۴۳۲ می‌باشد و حاکی از این که این مدل توانسته است ۴۳/۲ درصد از تغییرات فاصله مالیاتی شرکت‌های نمونه آماری را از طریق متغیرهای مستقل و کنترلی تبیین نماید. همچنین، نتایج نشان می‌دهد که آماره دوربین واتسون بین ۱/۵ تا ۲/۵ بوده و بنابراین، بین خطاهای الگوی رگرسیونی خودهمبستگی شدیدی وجود ندارد و عدم وجود خودهمبستگی بین خطاها، به عنوان یکی از فرض‌های اساسی رگرسیون در خصوص مدل برازش شده، پذیرفته می‌شود. نتایج تحلیل واریانس رگرسیون (ANOVA)، که بر اساس آماره F در خصوص آن تصمیم‌گیری می‌شود؛ برای الگوهای برازش داده شده در آزمون فرضیه اول در دو ستون آخر جدول ۳- آمده است.

فرضیه اول: سرعت اعلان سود بر ریسک مالیاتی شرکت‌ها تأثیرگذار است.

با توجه به یافته‌های ارائه شده در جدول ۳، ضریب برآورد شده برای متغیر EAS که ارتباط بین سرعت اعلان سود با ریسک مالیاتی شرکت‌های نمونه آماری را نشان می‌دهد؛ برابر با ۰/۲۲۳- و با سطح معناداری ۰/۳۰۸ است که بالاتر از ۰/۰۵ است و

حاکی از عدم وجود ارتباط بین این متغیرها می‌باشد و با ادعای مطرح شده در فرضیه فرعی دوم پژوهش، مغایر است. در نتیجه، فرضیه اول در سطح اطمینان ۹۵ درصد، رد می‌شود.

فرضیه دوم: دقت پیش بینی سود بر ریسک مالیاتی شرکت‌ها تأثیرگذار است.

با توجه به یافته‌های ارائه شده در جدول ۳، ضریب برآورد شده برای متغیر EP که ارتباط بین دقت پیش بینی سود با ریسک مالیاتی شرکت‌های نمونه آماری را نشان می‌دهد؛ برابر با -0.04 و با سطح معناداری 0.007 است که کمتر از 0.05 است. این یافته حاکی از ارتباط معکوس و معنادار بین متغیرهای مذکور می‌باشد و با ادعای مطرح شده در فرضیه دوم تحقیق، مطابق است و نشان می‌دهند که با افزایش کیفیت گزارشگری مالی، راهبردهای مالیاتی شرکت‌ها بهبود می‌یابد. در نتیجه، فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد، پذیرفته می‌شود.

نتیجه گیری

یافته‌های پژوهش نشان داد که بین اختلاف مالیات پرداخت شده و مالیات تعلق یافته (به عنوان یکی از معیارهای اجتناب مالیاتی) با سرعت اعلان سود (به عنوان یکی از شاخص‌های کیفیت گزارشگری مالی)، ارتباط معکوس و معنادار وجود داشته است. این یافته با مبانی نظری پژوهش و با نتایج گالمور و لابرو (۲۰۱۴)، مطابق می‌باشد. این محققین نیز دریافتند که بین اجتناب مالیاتی با سرعت اعلان سود، ارتباط معکوس و معنادار برقرار می‌باشد و این ارتباط در خصوص هر دو معیار فاصله مالیاتی، مصداق داشته است. یافته‌های حاصل از آزمون فرضیات نشان داد که بین ریسک مالیاتی با دقت پیش‌بینی سود (به عنوان یکی از شاخص‌های کیفیت گزارشگری مالی)، ارتباط معکوس و معناداری برقرار می‌باشد. به عبارت دیگر، شرکت‌هایی که پیش‌بینی‌های دقیق‌تری داشته‌اند؛ نوسان کمتری در مالیات پرداختی داشته‌اند. این یافته با مبانی نظری تحقیق و با نتایج گالمور و لابرو (۲۰۱۴)، مطابق می‌باشد. دقت در پیش بینی سود، به عنوان یکی از ویژگی‌های افشای داوطلبانه اطلاعات تلقی می‌شود که نقش قابل توجهی در ایجاد آگاهی برای استفاده کنندگان از اطلاعات دارد. چن و همکاران (۲۰۱۱) استدلال نمودند که پیش بینی سود مدیریت اطلاعاتی را به صورت داوطلبانه به بازار ارائه می‌نماید و کیفیت این قبیل اطلاعات نیز امکان را می‌دهد تا نسبت به ایجاد بینش در مورد رابطه میان موارد افشای داوطلبانه با ارزش شرکت‌ها اقدام نمایند. در خصوص یافته‌های مدل، می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که لازمه وجود پیش‌بینی‌های دقیق این است که مدیران، در راستای دستیابی به سود پیش‌بینی شده تلاش کنند و از این جهت، سودهای پیش‌بینی شده به عنوان یک مکانیسم حاکمیتی عمل نموده و مدیران را وادار به ارائه اطلاعاتی می‌کند که از طریق آن، تعیین مالیات به صورت دقیق و نزدیک به واقعیت، امکان پذیر بوده است.

پیشنهادهای حاصل از یافته‌های پژوهش

در خصوص نتایج حاصل از فرضیه‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود:

با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول پژوهش، مبنی بر (سرعت اعلان سود بر ریسک مالیاتی شرکت‌ها) به سیاست‌گذاران و تدوین کنندگان مقررات مالیاتی پیشنهاد می‌شود که در ارزیابی محیط اطلاعاتی مؤدیان مالیاتی، به موقع بودن اطلاعات را به عنوان یکی از عوامل و معیارهای شفافیت گزارشگری مالی موردنظر قرار دهند.

با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم پژوهش، مبنی بر (دقت پیش بینی سود بر ریسک مالیاتی شرکتها) به مدیران و برنامه ریزان سازمان امور مالیاتی پیشنهاد می شود در برنامه ریزی رسیدگی های مبتنی بر ریسک به شرکتها از دقت پیش بینی سود به عنوان یکی از متغیرهای مدل استفاده نمایند.

بررسی رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی شرکتها با اجتناب مالیاتی آنها
 بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و کیفیت درونی اطلاعات با اجتناب مالیاتی شرکتها
 بررسی رابطه بین کیفیت درونی اطلاعات با تصمیمات مالی و سرمایه گذاری شرکتها

منابع

پاکیزه، کامران؛ حیدری، محمدرضا؛ بشیری جویباری، مهدی. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر ریسک مالیاتی بر نگهداشت وجه نقد توسط شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه . حسابداری دانش 57-79.
 پیری، پرویز، محل حرز، قاسم & زواری رضایی، اکبر. (۱۴۰۳). مدلسازی ارتباط بین کیفیت افشاء و دقت پیش بینی سود با توجه به اقلام تعهدی نوسانات سود: رویکرد اقتصاد سنجی فضایی . حسابداری و بودجه ریزی بخش عمومی.
 حاج نوروزی، احمد، فاضلی، نقی & فغانی ماکرانی، خسرو. (۱۴۰۲). فراتحلیل بررسی تاثیر اندازه شرکت بر دقت پیش بینی سود . دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. 343-356, 12(47) ,
 حصارزاده، رضا؛ اعتمادی، حسین؛ آذر، عادل؛ رحمانی، علی. (۱۳۹۵). طراحی مدل کمینه سازی عدم اطمینان براساس معیارهای کیفیت داده های حسابداری. فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری . مالی 81-127.

Brealey, R. , Myers, S. (1991). Principles of Corporate Finance, Fourth Edition. New York: McGraw-Hill, Inc.

Chen, S., Chen, X., Cheng, Q., Shevlin, T., (2010). "Are family firms more tax aggressive than non-family firms?", Journal of Financial Economics 95, 41–61.

Fama, E. (1976). Foundations of Finance: Portfolio Decisions and Securities Prices. New York: Basic Books.

Gong, G., Li, L. Y., & Xie, H. (2009). The association between management earnings forecast errors and accruals, The Accounting Review, 84(2), 497-530.

Hirst, Eric and et al.(2021). Management Earnings Forecasts: A Review and Framework, Accounting Horizons .(2008) 22 (3): 315–338.

Lin, X., Liu, M., So, S. and Yuen, D. (2019). Corporate social responsibility, firm performance and tax risk, Managerial Auditing Journal, Vol. 34 No. 9, pp.

Neuman, S. , Omer, T. , Schmidt, A. (2013). Risk and return: does tax risk reduce firms' effective tax rates?. Working paper, TexasA&M University and North Carolina State University.

Payne J. L. (2008). The Influence of Audit Firm Specialization on Analysts' Forecast Errors Auditing, A Journal of Practice & Theory; 27(2), 109-136.

Powers, M. (2009). Rethinking risk and return: Part1-Novel norms for non-normality?. Journal of Risk Finance, 10 (2) , 101-106.

Rees L. SiavaramakrishnanK.(2007). The Effect of Meeting or Beating Revenue Forecasts on the Association between Quarterly Returns and Earnings Forecast Errors, Contemporary Accounting Research; 24(1), 259-290.

Investigating the impact of profit announcement speed and profit forecast accuracy on corporate tax risk

Abstract

The main objective of this study is to examine the impact of profit announcement speed and profit forecast accuracy on companies' tax risk. To test these two hypotheses, a sample of 106 companies listed on the Tehran Stock Exchange was studied using systematic elimination sampling for the period 2016-2023. The present research model is adapted from the study of Galmore and Labro (2014). Findings Using the multivariate linear regression method, panel data, and fixed effects method, the results of this study indicated that there is an inverse and significant relationship between tax risk and profit forecast accuracy (as one of the indicators of financial reporting quality). Also, the speed of profit announcement has an impact on companies' tax gap.

Keywords

Profit announcement speed, profit forecast, tax risk, profit forecast accuracy
